

PREMIERĂ BANCARĂ

În curând, servicii de plată instant

În acest al doilea semestru al anului în curs, la o dată ce va fi agreată cu băncile participante la teste, va deveni operațional în România sistemul „Plăți Instant”. Astfel, băncile respective vor avea posibilitatea de a livra clienților lor, persoane fizice sau juridice, servicii de plată 24/7/365, într-un interval de timp de maximum 10 secunde, într-un mediu pe deplin securizat. Suma maximă admisă pentru astfel de plăți va fi de 49.999,99 lei.

Societatea de Transfer de Fonduri și Decontări -TRANSFOND a inițiat în 2016 consultări cu instituțiile de credit din România privind demararea proiectului de dezvoltare a sistemului de „Plăți Instant”, proiect de anvergură națională și cu conexiuni internaționale, ce va deveni în curând operațional.

„Plățile „Instant” au vocația de a “schimba jocul” într-o industrie în care, de la apariția cardurilor în urmă cu circa 60 de ani, tehnologia are un rol din ce în ce mai important. Cele două atribute esențiale ale plăților instant sunt reprezentate de posibilitatea utilizatorilor finali (persone fizice sau juridice) de a realiza plăți și încasări 24/7/365, precum și de accesul imediat al beneficiarului la fondurile încasate (în câteva secunde). Contextul lansării serviciului „Plăți Instant” de către TRANSFOND este unul complex: pe de o parte, industria de plăți europeană și globală se mișcă accelerat înspre standardul de plăți instant, incluzând atât băncile și furnizorii de servicii de plată (PSP) tradiționali, cât și FinTech-urile, iar pe de altă parte, piața locală de plăți este, comparativ cu restul Uniunii Europene, ultima la categoria de plăți electronice per locuitor, ceea ce indică un deficit masiv de educație și de practică financiară, manifestat atât la nivelul consumatorilor individuali cât și la cel al utilizatorilor instituționali de servicii de plăți. Acest decalaj existent în gradul de utilizare a plăților electronice în România față de țările europene poate fi atenuat inclusiv prin adoptarea plăților instant ca alternativă la plata cu numerar. Aliniată de la bun început tendințelor generale descrise, strategia de dezvoltare a TRANSFOND își propune substituirea în viitor, la o dată ce va fi agreată împreună cu sectorul bancar local, a

ordinelor de plată de tip SEPA implementate în prezent, cu ordinele de plată instant”, declară pentru revista noastră Sabin Carantină, Director General, TRANSFOND.

Pe parcursul proiectului, TRANSFOND a colaborat cu BNR (care a avizat Regulile de sistem ale Casei de Compensare Automată ce includ și Plățile Instant), precum și cu Asociația Română a Băncilor (ARB) - Administrator al Schemelor Naționale de Plăți, în cadrul căreia își desfășoară activitatea grupurile de lucru Plăți Instant.

Din perspectiva mijloacelor de inițiere și de recepție a unei plăți instant, mai spune sursa deja menționată, grupul utilizatorilor (reprezentat de persoane fizice și juridice) se poate diviza în câteva categorii de persoane: care vor folosi plățile instant din platforma de internet banking; care vor plăti instant utilizând dispozitive mobile (prin mobile banking sau alte aplicații); care vor iniția plăți instant la ghișeul tradițional al băncii, în cazul în care aceasta va

oferi și o astfel de opțiune. Segmentul persoanelor juridice care vor folosi „Plățile Instant” se împarte, la rândul său, în trei mari categorii: companiile care vor pune la dispoziție „Plățile Instant” către consumatorii finali, integrând serviciul în platformele lor de interacțiune cu clienții (magazinele virtuale, retailerii, companiile de utilități etc.); firmele de orice fel care vor utiliza „Plățile Instant” pentru a iniția plăți și a încasa contravaloarea facturilor proprii, inclusiv în relațiile cu alte business-uri; autoritățile fiscale locale și centrale, care ar putea integra plata instant în platformele de interacțiune cu contribuabilii. Saltul înaintea față de timpul standard actual de executare a plăților către orice tip de beneficiar, respectiv de la un număr de ore sau de zile de la remiterea ordinului de plată de către plătitor/cumpărător băncii sale, la o executare cvasi-instantanee, este unul considerabil și are potențialul de a stimula performanța atât în cazul agenților economici, cât și al autorităților

„Concluzia scrisorilor de intenție primite de la participanții la sistemul SENT indică o confirmare a interesului furnizorilor de servicii de plăți, fie aceștia bancari sau nebancari, în edificarea unei infrastructuri pentru plățile instant la orizontul anilor 2018-2019. Băncile care intenționează să participe la sistemul Plăți Instant sunt, în prezent, în diverse stadii ale testării aplicației (teste tehnice, de securitate și de continuitate) sau ale pregătirii core bankingului propriu pentru cerințele de viteză (maximum 10 secunde pe tranzacție) și disponibilitate (24/7), solicitate de funcționarea plăților instant. Echipa TRANSFOND este la dispoziția instituțiilor interesate pentru orice fel de detalii legate de proiect și își manifestă în continuare deschiderea pentru participarea la întâlniri bilaterale, de natură să sprijine echipele de proiect ale băncilor în clarificarea aspectelor de implementare”.

Sabin Carantină, Director General, TRANSFOND

care implementează o astfel de capacitate de recepție a fondurilor.

„În acest moment, TRANSFOND a finalizat proiectul, urmând ca intrarea în funcțiune a serviciului să aibă loc în al doilea semestru al anului 2018, la o dată ce va fi agreată cu băncile participante în teste”, anunță Sabin Carantină.

Relația cu băncile

Opinia majorității băncilor și a instituțiilor nebancale este una favorabilă participării la Sistemul de Plăți Instant, fapt atestat de rezultatele recepționate la informarea comună ARB – TRANSFOND, prin care s-a solicitat completarea și transmiterea unei scrisori de intenție privind aderarea la viitorul serviciu de plăți instant oferit de TRANSFOND în cadrul sistemului SENT și la schema de plată SCT Inst RON, ce va fi administrată de Asociația Română a Băncilor. Concluzia scrisorilor de intenție primite de la participanții la sistemul SENT indică o confirmare a interesului furnizorilor de servicii de plăți, fie aceștia bancari sau nebancale, în edificarea unei infrastructuri pentru plăți instant la orizontul anilor 2018 - 2019, informează TRANSFOND. În scopul informării băncilor participante la sistemul SENT, precum și pentru a crește gradul de conștientizare și interes privind această inițiativă, TRANSFOND a transmis, pe tot parcursul proiectului, comunicări și informații către conducerea băncilor comerciale, către reprezentanții desemnați pentru dezvoltarea serviciului sau către Ministerul Finanțelor. În cadrul ARB, au fost organizate periodic întâlniri ale grupurilor de lucru „Plăți Instant” pentru identificarea cerințelor viitorilor participanți la sistem și ”calibrarea” serviciului în concordanță cu acestea.

„La nivelul comunității bancare, apreciem că un sistem de plăți instant în lei este o dezvoltare absolut necesară pentru un sistem de plăți performant, aliniat cu sistemele de plăți la nivel european, aducând o serie de beneficii participanților la sistemul de plăți și clienților acestora. Este vorba de creșterea disponibilității serviciului (24/7) și a nivelului de performanță în domeniu, a vitezei decontării și circulației bănești, a numărului de tranzacții prin atragerea de volume dinspre plățile în numerar, cec sau card, de fidelizarea bazei de

„ARB a semnat un Contract de licență cu Consiliul European al Plăților, deținătorul Schemei de plată SEPA Credit Transfer Instant (SCT Inst), pentru a utiliza această Schemă la nivel național, pentru plățile în lei. Schema SCT Inst a fost adoptată pentru plățile naționale în lei – SCT Inst RON. Participarea la Schema SCT Inst RON va avea la bază un proces de aderare, similar procesului de aderare derulat la nivel european. În prezent, la nivelul ARB, este în curs de finalizare modificarea Convenției interbancare referitoare la Schemele naționale de plăți pentru includerea Schemei SCT Inst RON în lista Schemelor naționale de plăți adoptate la nivelul comunității bancare din România”.

Rodica Tuchilă,
Director Executiv, Asociația Română a Băncilor

clienți prin lansarea unui produs bancar cu atractivitate crescută, de colectarea mai eficientă a creanțelor la bugetul de stat. Reușita acestui proiect are la bază o colaborare foarte strânsă între TRANSFOND și ARB, în calitatea sa de Administrator al Schemelor Naționale de Plăți, fiind necesară adoptarea la nivelul comunității bancare a unei Scheme de plăți instant în lei, aplicabilă de toate băncile care vor adera la această Schemă și a cărei implementare va fi monitorizată de ARB, alături de Schemele naționale de plăți existente”, spune Rodica Tuchilă, Director Executiv, ARB.

La data redactării articolului de față, nu am putut afla de la sursele consultate câte bănci (și cu atât mai puțin care anume) vor lansa în premieră acest serviciu de plăți pe piața locală, singura informație obținută fiind aceea că vor fi deopotrivă bănci mari dar și instituții de credit de talie mică, dispuse să investească în sistemul informatic, în tehnologie performantă. O astfel de tehnologie avansată, în pas cu timpul, va face pe viitor diferența și pe piața bancară din România. Așadar, se va ascuți concurența între jucători, în beneficiul clienților, care vor putea face plăți într-un timp extrem de scurt. De asemenea, ne-ar fi interesat să știm plaja de tarife pentru plățile instant, dacă acestea vor fi taxate suplimentar față de nivelul plăților standard. Nici această informație nu a fost însă disponibilă.

Contextul european

De la proiecte inițiate și derulate actualmente la nivel național în state dezvoltate de mari dimensiuni, precum cele din SUA și Australia, la sisteme deja lansate în producție

într-o serie de economii de mică dimensiune, dar deschise, flexibile și foarte performante, precum Danemarca și Singapore, trecând prin zone unde deja plățile instant în domeniul retail au o istorie consistentă (Japonia și Marea Britanie), serviciul „Plăți Instant” are menirea să înscrie România într-o tendință ce se face simțită pe tot globul. Se poate afirma faptul că în prezent, cel puțin în Europa, sunt foarte puține casele de compensare automată care nu au lansat măcar o analiză de inițiativă, dacă nu chiar un proiect de implementare a unui astfel de serviciu în comunitățile în care își desfășoară activitatea. În cele ce urmează, venim cu exemple de astfel de sisteme în Europa.

În Polonia, sistemul Express Elixir (având ca operator al sistemului de plăți instant compania KIR), este un proiect inițiat în iulie 2011 și lansat în producție în iunie 2012, pentru început cu doar trei bănci participante. Sistemul e disponibil 24/7/365 și deține o schemă de garantare prin rezerve (escrow) în Sorbnet (RTGS), constituite de fiecare bancă, pe baza estimărilor privind plățile propriilor clienților. KIR are dreptul de a ”completa rezerva” la nevoie. Până în prezent, 12 bănci comerciale, 60 de bănci cooperatiste și banca centrală au aderat la sistem, volumul de plăți instant procesat ajungând, în mai 2018, la peste 899.000 de tranzacții. O tranzacție este procesată în medie în mai puțin de 3 secunde end-2-end. Conform declarațiilor reprezentanților KIR, nivelul de inovare de care au dat dovadă băncile poloneze participante în formarea de produse bazate pe noua infrastructură a depășit așteptările, infrastructura de plăți rapide, combinată cu inventivitatea băncilor, generând un instrument capabil să

conducă la diminuarea numărului de tranzacții cash.

Sistemului Faster Payments din Marea Britanie (operator Vocalink) este utilizat deopotrivă de consumatori persoane fizice, corporații și autorități, fiind disponibil în regim 24/7/365, cu creditarea contului beneficiarului plății în câteva secunde de la inițierea tranzacției. Decontarea are loc de 3 ori pe zi (în zile bancare) și este garantată prin schema de garantare comună (loss sharing scheme). S-a constatat că acest nou serviciu nu a "canibalizat" din tranzacțiile sistemelor existente, ci a creat noi tranzacții (fiind asociat plăților prin canalele netradiționale: telefon, mobile, internet). Sistemul oferă baza de dezvoltare de noi produse pentru bănci și consumatori și de inovare, în special pentru plățile mobile, plăți ce induc automat așteptarea unui serviciu cu prestare instantanee. Sistemul a procesat, în luna iunie 2018, spre exemplu, peste 163 milioane de tranzacții.

În țările nordice, consumatorii consideră că plățile actuale trebuie să fie instant, ca o comandă făcută prin internet sau mobil. În cazul serviciului oferit de operatorul Nets în Danemarca, în cadrul sistemului RealTime24/7,

decontarea în conturile plătitorului/beneficiarului se desfășoară în mai puțin de o secundă; decontarea interbancară se execută în RTGS în 6 sesiuni zilnice, numai în zilele bancare, iar garantarea tranzacțiilor este prefinanțată printr-un mecanism de alocare dinamică a lichidităților necesare. Deținătorul schemei instant este Asociația Bancară Daneză.

Compania Bankgirot din Suedia a lansat, în decembrie 2012, serviciul de plăți instant BIR, procesând tranzacții 24/7/365 în maximum 2 secunde, account-2-account. În prezent, sistemul are ca participanți primele nouă bănci de pe piața locală. Pe aceeași platformă dezvoltată, compania a implementat mobile payments, ca o nouă direcție de business, atingând peste 35 milioane de tranzacții procesate în luna iunie 2018.

La sfârșitul lunii noiembrie 2017, Consiliul European al Plăților a lansat Schema SEPA Credit Transfer Instant (SCT Inst) pentru plăți în euro. Sistemul de procesare pentru plăți instant în euro, dezvoltat de EBA Step2 a devenit operațional pentru 585 de furnizori de servicii de plată din opt țări europene – Austria, Estonia, Germania, Italia, Letonia, Lituania, Olanda și Spania, la care s-au adăugat ulterior

și furnizori din alte state din zona SEPA, precum Belgia, Bulgaria, Franța, Malta, Portugalia, Suedia și Marea Britanie, numărul total al furnizorilor de servicii de plăți instant în euro fiind în prezent de 1071, informează ARB. Schema permite transferul electronic al banilor – în prezent până la 15.000 euro – în întreaga Europă, în mai puțin de zece secunde, în orice moment și în orice zi a anului, inclusiv în weekend-uri și de sărbători. Persoanele fizice, întreprinderile, corporațiile și administrațiile pot efectua și primi transferuri credit instant în euro, atât la nivel național, cât și transfrontalier (începând cu cele 15 țări), fondurile fiind disponibile imediat. Banca Centrală Europeană este și ea preocupată de plățile instant și a inițiat proiectul Target Instant Payment Settlement (TIPS), în timp ce SWIFT a lansat serviciul SWIFTNet Instant, proiectat să funcționeze oriunde în Europa și în lume, permițând membrilor săi să se conecteze la mecanismele de compensare și decontare a plăților imediate. Așadar, și în domeniul plăților, lucrurile se mișcă în lume extrem de rapid iar România trebuie să recupereze timpul pierdut.

Coralia Popescu